

ปัญหาอายุความฟ้องร้องและอายุความบังคับโทษ กรณีความผิด
ต้องระวางโทษจำคุกเกิน 7 ปี ตามมาตรา 95 (1) มาตรา 95 (2)
มาตรา 98 (1) และมาตรา 98 (2)

THE PROBLEM OF DETERMINING THE STATUTE OF LIMITATIONS
FOR FILING A LAWSUIT AND THE STATUTE OF LIMITATIONS FOR IN
CASES OF THE OFFENSE IS PUNISHABLE BY IMPRISONMENT FOR
MORE THAN SEVEN YEARS ACCORDING TO SECTION 95(1),
SECTION 95(2), SECTION 98(1) AND SECTION 98(2)

อธิภัทร เจริญถิณี⁶¹

ดร.เอกพงษ์ สารน้อย⁶²

Received 18 March 2024; Revised 23 October 2024; Accepted 18 December 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมาย
ที่เกี่ยวกับการกำหนดอายุความฟ้องร้องและอายุความบังคับโทษ กรณีความผิดต้องระวาง
โทษจำคุกเกิน 7 ปี ตามมาตรา 95 (1) มาตรา 95 (2) มาตรา 98(1) และมาตรา 98(2)
ประมวลกฎหมายอาญาของไทย และกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา

⁶¹ Athiphat Jaroenthin

นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Master of Laws, School of Law, Sripatum University
E-mail: Athiphat.nik@gmail.com

⁶² Egkpong Sarnnoi

อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Sripatum University
E-mail: egkpong.sa@spu.ac.th

เยอรมัน (Strafgesetzbuch: StGB) ประมวลกฎหมายรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (18 U.S.Code.) หรือมาตรการทางกฎหมายของอังกฤษ โดยทำการศึกษาทั้งแนวคิดทฤษฎีและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยเป็น มาตรการทางกฎหมายที่ตราขึ้นบังคับใช้มาเป็นเวลายาวนาน โดยบังคับใช้มาตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2500 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแต่อย่างใด ทั้งนี้ แม้จะได้มีการบัญญัติวางหลักขึ้น เป็นลายลักษณ์อักษรที่แน่นอนแล้วก็ตาม แต่กลับไม่สอดคล้องกับความร้ายแรงของผลที่ได้รับจากการเกิดอาชญากรรมและยังไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปตามประมวลกฎหมายอาญาให้มีความสอดคล้องกับลักษณะของการกระทำความผิด อัตราโทษและความทันสมัยของสังคมและเทคโนโลยีต่างๆ ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้อายุความที่กำหนดขึ้นใช้บังคับของไทยนั้นสามารถบังคับใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ลิดรอนสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของคู่ความฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งจนเกินสมควรอีกด้วย

คำสำคัญ: อายุความ คดีอาญา การกำหนดอายุความ

ABSTRACT

This Article is an output of research, analysis and comparison regarding the problem of determining the statute of limitations for criminal law in case of offense is punishable by imprisonment for more than seven years of Thailand and among other jurisdictions

i.e., German Criminal Code (Strafgesetzbuch: StGB), United States Federal Code (18 U.S.Code) or English Legal Measures including related concepts, theories and principles of law.

The study found legal measures regards the statute of limitations for criminal law related to the offense that is punishable by being imprisonment for more than seven years according to the Thai Criminal Code, is the legal measure that have been enacted for a long time. It has been in force since 1957 and never been amended. However, There is a writing definition of such measure but it is not consistent with, the seriousness of the consequences of crimes, and rapidly changing social context, this factor were making such legal measures unable to be effectively enforced.

Accordingly, Other is considered that additional amendments should be made the statute of limitations for criminal law related to the offense that is punishable by being imprisonment for more than seven years of Thailand to be consistent with the nature of the offense, The penalty rate, the modernity of society and present technologies. From these reasons, the statute of limitations established in Thailand can actually be effectively and reasonably enforced, also shall not be deprived any people from the rights of the justice administration.

KEYWORDS: STATUTE OF LIMITATIONS, CRIMINAL LAW, DETERMINING THE STATUTE OF LIMITATIONS

1. บทนำ

อายุความในคดีอาญานั้นเป็นเงื่อนไขที่ทำให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้กระทำความผิดเกิดประสิทธิผลขึ้นได้ เหตุเพราะหากปล่อยให้อายุความล่วงเลยไปจากระยะเวลาที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้วนั้นจะไม่สามารถทำการฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้อีกต่อไป หรือที่เรียกว่า “คดีขาดอายุความ”⁶³ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้น ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2500⁶⁴ บังคับใช้มาเป็นเวลายาวนานมากกว่า 60 ปีมาแล้ว ทั้งนี้ เมื่อทำการพิจารณาถึงระยะเวลาในการบังคับใช้อายุความคดีอาญาที่บังคับใช้กันในปัจจุบันประกอบกับการเปลี่ยนแปลงไปของโลกในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะมาตรการทางกฎหมายและหลักปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก ตลอดจนการขยายตัวของโลกที่มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็วและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลทำให้อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น มีพื้นที่ในการเคลื่อนย้ายและไหลตัวได้มากขึ้นกว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2500 ที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก⁶⁵ อีกทั้งการกำหนดอายุความคดีอาญาของไทยนั้นยังเป็นมาตรการทางกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษ โดยการหลบหนีก่อนที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หรือภายหลังจากการได้รับการประกันตัวระหว่างการสอบสวน - พิจารณาคดี หรือแม้กระทั่งภายหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษา ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ถือเป็นปัญหาร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับกระบวนการยุติธรรมของไทยโดยแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำอายุความคดีอาญามาใช้บังคับในคดีอาชญากรรมที่นับว่าเป็นหนึ่งในปัญหา

⁶³ คณิต ฌ นคร. (2563). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 443.

⁶⁴ ธนพร เอื้ออรชรพงศ์. (2563). *การขยายอายุความในคดีอาญาที่ผู้เยาว์เป็นผู้เสียหาย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 58.

⁶⁵ ธวัชชัย สุระคำแหง. (2563). *อายุความในคดีอาญา: ศึกษาการนำอายุความสะกดหยุดอยู่มาใช้ในความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ ปรดิพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 1.

ทางสังคมที่มีความรุนแรงที่สุดในแต่ละประเทศทั่วโลก จากข้อมูลรายงานเรื่อง Synthetic Drugs in East and Southeast Asia 2022 ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime) พบว่าในพื้นที่แถบแม่น้ำโขงตอนล่างมีปริมาณการจับกุมยาเสพติดชนิดเมทแอมเฟตามีนสูงขึ้นในทุก ๆ ปี โดยประเทศไทยนั้นถือเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการขยายตัวของยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำส่งผลให้ยาเสพติดถูกส่งต่อไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยอย่างกว้างขวางขึ้นตามไปด้วย⁶⁶ ซึ่งคดียาเสพติดในประเทศไทยนั้นถือเป็นคดีที่มีอัตราโทษสูง การจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษไม่สามารถที่จะดำเนินการได้โดยง่าย และคดียาเสพติดยังถือเป็นอีกหนึ่งคดีที่มีการหลบหนีของผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมานั้นทางคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้มีการรายงานจำนวนผู้ต้องหาในคดียาเสพติดของไทยที่ทำการหลบหนีหมายจับว่ามีจำนวนมากถึง 8,040 คดีด้วย⁶⁷

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนี้ ทางผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศ อันได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch: StGB) ประมวลกฎหมายรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (18 U.S.Code) หรือมาตรการทางกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งการกำหนดอายุความตามมาตรการทางกฎหมายของทั้ง 3 ประเทศนั้นมีการกำหนดระยะเวลาอันเป็นอายุความในคดีอาญาเอาไว้แตกต่างกันบนหลักเกณฑ์ที่แต่ละประเทศเลือกใช้ แต่มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศนั้นได้บัญญัติ

⁶⁶ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2022). **Synthetic Drugs in East and Southeast Asia: Latest developments and challenges 2022**. Vienna: Global SMART Programme. Page 7.

⁶⁷ ทีมข่าวอาชญากรรม. (2565). ป.ป.ส.เผย ผู้ต้องหาหนีหมายจับคดียา 8,040 คดี กบดานประเทศเพื่อนบ้าน ประสานช่วยเหลือตัว (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/crime/detail/9650000100005>, (30 กันยายน 2566)

วางหลักเอาไว้เหมาะสมมากกว่ามาตรการทางกฎหมายของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการกำหนดอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไป

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ล้วนแสดงให้เห็นถึงปัญหาข้อกฎหมายที่น่าสนใจและมีความสำคัญ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบว่า การกำหนดอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต จำคุกยี่สิบปีหรือจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปนั้น มีปัญหาและส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพียงใดและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรให้หมดไปจากสังคมไทยได้ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเมื่อได้ทำการวิจัยอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยแล้วนั้นจะทำให้ทราบถึงผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ทั้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติต่อไปได้

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไป

(2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

(3) เพื่อศึกษาปัญหาการกำหนดอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไป

(4) เพื่อศึกษาแนวการแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสมเกี่ยวกับการกำหนดอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปตามกฎหมายไทย

3. ปัญหาการบังคับใช้อายุความฟ้องร้องคดี สำหรับความผิดต้องระวางโทษ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (1)

การกำหนดอายุความฟ้องร้องคดี กรณีมิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิด สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี ตามมาตรา 95 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้น แม้จะใช้หลักเกณฑ์ในการ กำหนดอายุความในคดีอาญา ขึ้นบังคับใช้หลักการเดียวกันกับมาตรการทางกฎหมาย ต่างประเทศทั้ง 3 ประเทศ แต่เมื่อนำเอาความร้ายแรงของการกระทำความผิดและ ความหนักเบาของอัตราโทษที่ใกล้เคียงกันของแต่ละประเทศมาเปรียบเทียบกับกำหนด ระยะเวลาอายุความในความร้ายแรงของการกระทำความผิดและอัตราโทษเดียวกัน จะเห็นได้ว่าการกำหนดอายุความฟ้องร้องคดี ตามมาตรา 95 (1) เอาไว้แค่ 20 ปีนั้น อาจเป็นการทำให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าวไม่สามารถที่จะ ตอบสนองต่อเจตนารมณ์แห่งกฎหมายของการกำหนดอายุความในคดีขึ้นบังคับใช้ได้ อย่างแท้จริงทางผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า สมควรที่จะต้องมีการขยายอายุความใน กรณีดังกล่าวนี้ให้กำหนดระยะเวลาของอายุความเอาไว้มากกว่า 20 ปี เช่นเดียวกับ กับมาตรา 78 วรรคสาม หมายเลข 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ซึ่งได้ บัญญัติวางหลักให้การกระทำความผิดที่ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต มีอายุความในการ ฟ้องร้องคดี 30 ปี⁶⁸

4. ปัญหาการบังคับใช้อายุความฟ้องร้องคดี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุก กว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (2)

การกำหนดอายุความฟ้องร้องคดี กรณีมิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิด สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปีตาม มาตรา 95 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้นก็มีช่องว่างของการบังคับใช้เช่นเดียวกันกับ

⁶⁸ สมนึก ลิ่มเทียมเจริญ. (2556). *อายุความในการดำเนินคดีอาญาศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำความผิด* *หลบหนี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 13.

อายุความฟ้องร้องคดี ในกรณีตามมาตรา 95 (1) ในข้างต้น เพราะถึงแม้ว่าอายุความในกรณีดังกล่าวนี้จะมีได้มีอัตราโทษสูงเท่ากับอายุความในกรณีก่อนหน้า แต่ก็มีอาจปฏิเสธได้ว่าอัตราโทษที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดอายุความในกรณีนี้ก็จะเป็นบทลงโทษที่มีระยะเวลายาวนานเช่นเดียวกัน อีกทั้ง ยังเป็นอัตราโทษที่กำหนดขึ้นใช้บังคับตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2500⁶⁹ เช่นเดียวกันอีกด้วย โดยเมื่อทำการพิจารณาถึงความสอดคล้องสัมพันธ์กันของหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ทางกฎหมายในกรณีการกำหนดอายุความสำหรับขึ้นบังคับใช้ในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปีนั้นจะเห็นได้ว่า สมควรที่จะต้องมีการพิจารณาและแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของระยะเวลาของอายุความเสียใหม่เพื่อให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับฐานความผิดและอัตราโทษที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งทางผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการแก้ไขปรับปรุงกำหนดอายุความดังกล่าวสมควรที่จะยึดเอาหลักการกำหนดอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันเป็นต้นแบบ โดยอายุความที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอายุความดังกล่าวของไทยก็คือ ตามมาตรา 78 วรรคสาม หมายเลข 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันนั้น ในกรณีการกระทำความผิดที่ระวางโทษจำคุกเกินกว่า 10 ปี มีอายุความ 20 ปี⁷⁰

5 .ปัญหาการบังคับใช้อายุความบังคับโทษในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดสำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี และอายุความคดีอาญา สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98(1) และ (2)

การกำหนดอายุความบังคับโทษในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดสำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี และอายุความคดีอาญา สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปี ตามมาตรา 98(1) และ (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็มีปัญหาในการบังคับใช้เช่นเดียวกัน แต่การกำหนดความสั้นยาวของอายุ

⁶⁹ ธนพร เอื้ออรชรพงศ์. (2563). *การขยายอายุความในคดีอาญาที่ผู้เยาว์เป็นผู้เสียหาย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 58.

⁷⁰ Strafgesetzbuch, § 78 abs 2 Verjährungsfrist.

ความในการลงโทษตามมาตรา 98 (1) และ (2) นั้นกลับไม่สอดคล้องสัมพันธ์กันกับอัตราโทษที่จำเลยในคดีจะต้องได้รับตามคำพิพากษา ตลอดจนยังไม่ได้สัดส่วนที่สมเหตุสมผลและเหมาะสมกันกับความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อีกด้วย⁷¹

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการกำหนดอายุความในการลงโทษตามมาตรา 98 นี้ แม้จะมีการกำหนดอายุความในการลงโทษโดยใช้อัตราโทษมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความสั้นยาวของอายุความในคดีอาญาเช่นเดียวกับมาตรา 79 วรรคสาม ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันก็ตาม⁷² แต่การกำหนดความสั้นยาวของอายุความในการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันนั้นมีลักษณะเป็นการกำหนดอายุความที่คำนึงถึงความสัมพันธ์และความสอดคล้องกับอัตราโทษที่จำเลยในคดีจะต้องได้รับตามคำพิพากษา ตลอดจนความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสัดส่วน สมเหตุสมผลและเหมาะสมกว่าประเทศไทยเป็นอย่างมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดว่าการกำหนดอายุความในคดีอาญาของไทยในกรณีนี้อาจเป็นการกำหนดอายุความที่ไม่สามารถบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง หากทำการคำนึงถึงสัดส่วนของความยากในการนำตัวผู้กระทำความผิดกลับมาลงโทษได้ เหตุเพราะสถานการณ์การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่อาจทำให้การหลบหนีของผู้กระทำความผิดนั้นทำได้ง่ายยิ่งขึ้น แต่กลับทำให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นได้นั่นเอง ทั้งนี้ เพื่อให้เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้อายุความในคดีอาญาของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น และสามารถที่จะให้ความคุ้มครองแก่คู่ความในคดีอาญาทุกฝ่ายให้ได้รับความเป็นธรรมจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างแท้จริง

6. ผลการศึกษา

อายุความในคดีอาญานั้นเป็นมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นบังคับใช้เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถใช้สิทธิเรียกร้องหรือทำการฟ้องคดีได้ตามระยะเวลาที่

⁷¹ Stephen, J. F. (1883). *A History of The Criminal Law of England*. London: McMillan. pp. 81-82.

⁷² Strafgesetzbuch, § 79 (3) Verjährungsfrist.

กฎหมายกำหนด เพื่อให้พยานหลักฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลก็ตามที่จะนำมาใช้ประกอบการดำเนินคดีเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น ไม่ถูกทำลายถูกบิดเบือนหรือมีข้อผิดพลาดบกพร่องซึ่งก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมากเกินไป อันนำไปสู่การพิจารณาพิพากษาคดีที่ไม่เป็นธรรม แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่ความได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การกำหนดอายุความในคดีอาญา ขึ้นบังคับใช้นั้นมีวัตถุประสงค์สำคัญเป็นการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิประโยชน์ของผู้เสียหายในคดีที่รัฐจะต้องทำการเร่งรัดในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและความผิดภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ทำการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน

แม้ประเทศไทยจะมีการกำหนดอายุความในคดีอาญาขึ้นบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้นได้ทำการบัญญัติวางหลักขึ้นบังคับใช้มาเป็นเวลายาวนานกว่า 60 ปีมาแล้ว จึงทำให้บทบัญญัติเหล่านั้นเกิดความไม่สอดคล้องกับความร้ายแรงของผลที่ได้รับจากการเกิดอาชญากรรมและยังไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไป เหตุเพราะเป็นอายุความในคดีอาญาในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงซึ่งหมายความว่า การกระทำผิดเหล่านั้นเป็นการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรง และได้ก่อให้เกิดผลกระทบขึ้นเป็นอย่างมากในวงกว้างทั้งผลกระทบต่อตัวผู้เสียหายและส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสังคมด้วยนั่นเอง

หากพิจารณาเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศ อันได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch: StGB) ประมวลกฎหมายอาญาของรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (18 U.S.Code) หรือมาตรการทางกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายของทั้ง 3 ประเทศที่เกี่ยวกับการกำหนดอายุความในคดีอาญานั้นมีเนื้อหาและสาระสำคัญที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

การกำหนดอายุความในคดีอาญาตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นได้บัญญัติไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยอายุความในคดีอาญา หัวข้อที่ 1 เรื่องข้อจำกัดในการดำเนินคดีแห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch: StGB) ซึ่งอายุความในคดีอาญาที่ได้บัญญัติวางหลักไว้ในประมวลกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้จะแบ่งออกเป็นอายุความ 2 ประเภท อันได้แก่ อายุความในการฟ้องร้องคดี และอายุความบังคับโทษ โดยอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันแต่ละประเภทนั้นมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้⁷³

1) อายุความในการฟ้องร้องคดี (Erster Titel Verfolgungsverjährung: Title 1 Limitation on Prosecution)

อายุความในการฟ้องร้องคดีตามกฎหมายเยอรมันนั้นได้มีการบัญญัติวางหลักไว้ในบทบัญญัติมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch) ซึ่งมีความว่า

“(1) การฟ้องคดีนั้นจะต้องกระทำภายในกำหนดอายุความ และให้ยุติลงเมื่อพ้นไปจากอายุความที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ กำหนดอายุความในคดีอาญานั้นจะไม่มีผลบังคับใช้กับบทบัญญัติมาตรา 76a (2)

(2) ความผิดทางอาญาร้ายแรงตามมาตรา 211 (การกระทำความผิดร้ายแรงฐานฆ่าผู้อื่นโดยทารุณโหดร้าย) จะไม่อยู่ภายใต้บังคับของอายุความตามมาตรานี้

(3) ในกรณีที่มีการฟ้องร้องอยู่ภายใต้อายุความ อายุความในการดำเนินคดีจะจำกัดอยู่ที่

1. อายุความ 30 ปี ในกรณีความผิดที่ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต
2. อายุความ 20 ปี ในกรณีความผิดที่ระวางโทษจำคุกสูงสุดตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป
3. อายุความ 10 ปี ในกรณีความผิดที่ระวางโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี

⁷³ สมนึก ลิ่มเทียมเจริญ. (2556). อายุความในการดำเนินคดีอาญาศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดหลบหนี. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 13.

4. อายุความ 5 ปี ในกรณีที่มีความผิดซึ่งระวางโทษจำคุกมากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี

5. อายุความ 3 ปี ในกรณีความผิดอื่น ๆ”

อายุความบังคับโทษตามกฎหมายเยอรมันนั้นได้มีการบัญญัติวางหลักไว้ในบทบัญญัติมาตรา 79 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch) ซึ่งมีความว่า

“(1) อายุความในการลงโทษตามคำพิพากษานั้นไม่ให้มีการบังคับโทษหรือมาตรการอื่นใดเพื่อลงโทษอีกต่อไป หากพ้นกำหนดระยะเวลาอายุความแล้ว

(2) การระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่อยู่ในบังคับของอายุความตามมาตรานี้

(3) อายุความบังคับโทษ มีดังนี้

1. อายุความ 25 ปี กรณีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

2. อายุความ 20 ปี กรณีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี แต่ไม่เกิน

10 ปี

3. อายุความ 10 ปี กรณีต้องระวางโทษจำคุกเกิน 1 ปี แต่ไม่เกินห้าปี

4. อายุความ 5 ปี กรณีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีและ

ปรับเกิน 30 วัน

5. อายุความ 3 ปี กรณีต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 30 วัน”

บทบัญญัติตามรัฐบัญญัติแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยเรื่องอายุความ (Federal statute of Limitations) ที่ได้มีการบัญญัติวางหลักไว้ในประมวลกฎหมายรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Code หรือ U.S.Code.) ขึ้นทำการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งการกระทำความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกาโดยส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการบัญญัติในเรื่องของอายุความการฟ้องคดีเอาไว้อย่างชัดเจน แต่จะเป็นการดำเนินกระบวนการยุติธรรมโดยอาศัยหลักการที่ได้บัญญัติไว้ในบทบัญญัติมาตรา 3282 ที่มีใจความว่า⁷⁴ ห้ามมิให้ทำการฟ้องคดี พิจารณาคดี หรือลงโทษในการกระทำผิดใด เว้นแต่จะมีการฟ้องคดี หรือได้รับ

⁷⁴ 18 U.S. Code, Chapter 213 – LIMITATIONS § 3282 - Offenses not capital.

คำยืนยันให้ฟ้องคดีจากคณะลูกขุนภายในระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แต่การกระทำความผิดที่ต้องระวางโทษถึงประหารชีวิต โดยมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (18 U.S.Code.) นั้นยังมีการบัญญัติว่า การกระทำความผิดร้ายแรงที่มีการระวางโทษสูงสุดถึงโทษประหารชีวิตนั้นสามารถดำเนินการฟ้องร้องเมื่อใดก็ได้ เนื่องจากไม่มีอายุความในการฟ้องคดี⁷⁵

การกำหนดอายุความคดีอาญาตามประมวลกฎหมายรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (18 U.S.Code.) นั้น การกำหนดอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายฉบับดังกล่าวนั้นเป็นการกำหนดอายุความโดยให้หลักเกณฑ์โดยทำการพิจารณาจากลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำความผิดเป็นสำคัญ โดยการกำหนดอายุความในลักษณะนี้ยังได้กำหนดให้มีความสัมพันธ์กันกับอัตราโทษที่ผู้กระทำความผิดย่อมน่าจะได้รับจากการกระทำความผิดในแต่ละฐานเป็นหลัก อีกทั้ง ความสั้นยาวของระยะเวลาอันเป็นอายุความนั้นยังทำการพิจารณาไปถึงเงื่อนไขในการแสวงหาพยานหลักฐานว่ามีความยากง่ายเพียงใดอีกด้วย ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าการกำหนดอายุความในคดีอาญาตาม โดยประมวลกฎหมายรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (18 U.S.Code.) มิได้กำหนดขึ้นโดยการคำนึงถึงแต่ความหนักเบาของโทษในแต่ละฐานความผิดแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น⁷⁶

ประเทศอังกฤษนั้นการฟ้องร้องคดีต่อผู้กระทำความผิดนั้นเป็นเรื่องที่รัฐจะเข้ามาดำเนินการเพื่อควบคุมและดูแลความสงบสุขและความเรียบร้อยของสังคมจึงทำให้รัฐนั้นสามารถฟ้องคดีอาญาได้โดยไม่มีกำหนดอายุความแต่อย่างใด โดยความผิดทางอาญาที่มีการกำหนดอายุความขึ้นบังคับใช้มักจะกำหนดขึ้นเฉพาะในกรณีของการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงเท่านั้น แต่โดยทั่วไปแล้วการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอังกฤษนั้นยังสามารถทำการฟ้องคดีได้ตลอดเวลา

⁷⁵ 18 U.S. Code, Chapter 213 - LIMITATIONS § 3281 - Capital offenses.

⁷⁶ ประเทือง ธนิยผล และคณะ. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องการสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม. หน้า 103.

เมื่อพิจารณาจากมาตรการทางกฎหมายต่างประเทศทั้ง 3 ประเทศแล้ว มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญาขึ้นบังคับใช้หลักการเดียวกัน ซึ่งการกำหนดอายุความในคดีอาญานั้นกำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ อาทิ ลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิด อัตราโทษที่กฎหมายกำหนดสำหรับการกระทำผิดนั้น ๆ และการพิจารณาในแง่ของการรวบรวมพยานหลักฐานในคดี อีกทั้งยังจะต้องเป็นอายุความที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งเหตุและผลที่สำคัญ 4 ประการ อันได้แก่ กฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli) การได้มาของพยานหลักฐาน ความสัมพันธ์ของอายุความกับความร้ายแรงของความผิด และวัตถุประสงค์ของการลงโทษในคดีอาญาอีกด้วย⁷⁷ โดยเมื่อพิจารณาจากระบบกฎหมายแล้ว สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil law) อีกทั้งกำหนดอายุความให้สัมพันธ์กับอัตราโทษ ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับการกำหนดอายุความของประเทศไทย แต่สหรัฐอเมริกาใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common law) โดยหากมิได้มีการบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น โดยหลักทั่วไปถ้ามิได้ยื่นฟ้องหรือมิได้รับคำยืนยันให้ฟ้องคดีจากคณะลูกขุนภายในกำหนดระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น ถือเป็นอันขาดอายุความเกิดขึ้น และประเทศอังกฤษนั้นใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common law) โดยความผิดทางอาญาที่มีการกำหนดอายุความขึ้นบังคับใช้มักจะกำหนดขึ้นเฉพาะในกรณีของการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงเท่านั้น แต่โดยทั่วไปแล้วการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอังกฤษนั้นยังสามารถทำการฟ้องคดีได้ตลอดเวลา ด้วยเหตุดังกล่าวหลักการของสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษจึงอาจจะไม่เหมาะสมกับประเทศไทย ดังนั้นการที่จะนำเอาหลักการของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมาใช้เป็นต้นแบบของการปรับปรุง

⁷⁷ ประเทือง ธนิยผล และคณะ. (2550). *โครงการวิจัยเรื่อง การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 7.

แก้ไขมาตรการทางกฎหมายในเรื่องของการกำหนดอายุความของประเทศไทยจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างมาก

การกำหนดอายุความฟ้องร้องคดีอาญาสำหรับความผิดต้องระวางโทษ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี ตามมาตรา 95 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้น แม้จะใช้หลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญาขึ้น บังคับใช้หลักการเดียวกันกับมาตรการทางกฎหมายต่างประเทศทั้ง 3 ประเทศ แต่เมื่อนำเอาความร้ายแรงของการกระทำความผิดและความหนักเบาของอัตราโทษที่ใกล้เคียงกันของแต่ละประเทศมาเปรียบเทียบกับกำหนดระยะเวลาอายุความในความของฐานความผิดที่มีอัตราโทษเดียวกันจะเห็นได้ว่า การกำหนดอายุความฟ้องร้องคดีอาญาตามมาตรา 95 (1) เอาไว้แค่ 20 ปีนั้น ยังอาจเป็นการทำให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าวไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อเจตนารมณ์แห่งกฎหมายของการกำหนดอายุความในคดีขึ้นบังคับใช้ได้จริง ทางผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า สมควรที่จะต้องมีการขยายอายุความในกรณีดังกล่าวนี้ให้มีกำหนดระยะเวลาของอายุความเอาไว้มากกว่า 20 ปีเช่นเดียวกันกับมาตรา 78 วรรคสาม หมายเลข 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน

อีกทั้ง การกำหนดอายุความฟ้องร้องคดีอาญา สำหรับความผิดต้องระวางโทษ จำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปีตาม มาตรา 95 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทย นั้นก็มีช่องว่างของการบังคับใช้เช่นเดียวกันกับอายุความในกรณีตามมาตรา 95 (1) ในช่วงต้น เพราะถึงแม้ว่าอัตราโทษที่ใช้ในการกำหนดอายุความกรณีดังกล่าวนี้จะมีได้ สูงเท่ากับอัตราโทษในกรณีก่อนหน้า แต่ก็มีอาจปฏิเสธได้ว่าอัตราโทษที่ใช้เป็นเกณฑ์ ในการกำหนดระยะเวลาอันเป็นอายุความในกรณีนี้ก็อปัตราโทษที่สูงเช่นเดียวกัน อีกทั้ง ยังเป็นอัตราโทษที่กำหนดขึ้นใช้บังคับตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2500 เช่นเดียวกันอีกด้วย โดยเมื่อทำการพิจารณาถึงความสอดคล้องสัมพันธ์กันของหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ ทางกฎหมายในกรณีการกำหนดอายุความสำหรับขึ้นบังคับใช้ในกรณีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปีนั้นจะเห็นได้ว่า สมควรที่จะต้องมีการ พิจารณาและแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของระยะเวลาของอายุความเสียใหม่เพื่อให้มีความ

สอดคล้องสัมพันธ์กับฐานความผิดและอัตราโทษที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งทางผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการแก้ไขปรับปรุงกำหนดอายุความดังกล่าวสมควรที่จะยึดเอาหลักการกำหนดอายุความในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันเป็นต้นแบบ

นอกจากนี้ การกำหนดอายุความบังคับโทษในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดสำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี และอายุความบังคับโทษสำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปี ตามมาตรา 98 (1) และ (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็มีปัญหาในการบังคับใช้เช่นเดียวกัน โดยอายุความในการลงโทษตามมาตรา 98 นี้ถือเป็นอายุความที่มีเจตนารมณ์ในเรื่องของการเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานตำรวจทำการจับกุมตัวจำเลยในคดีซึ่งเป็นผู้ที่ศาลได้ตัดสินแล้วว่ากระทำความผิดจริงมารับโทษในการกระทำความผิดที่ตนได้ก่อขึ้น แต่การกำหนดความสั้นยาวของอายุความในการลงโทษตามมาตรา 98 (1) และ (2) นั้นกลับไม่สอดคล้องสัมพันธ์กันกับอัตราโทษที่จำเลยในคดีจะต้องได้รับตามคำพิพากษา ตลอดจนยังไม่ได้สัดส่วนที่สมเหตุสมผลและเหมาะสมกันกับความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อีกด้วย

ดังนั้น ทางผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า เห็นสมควรที่จะนำเอาหลักการการกำหนดอายุความในการลงโทษของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมาใช้เป็นต้นแบบของการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายในเรื่องของการกำหนดอายุความของไทย เพราะถึงแม้ว่าอายุความในการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันนั้นจะใช้อัตราโทษที่ต่ำกว่ามาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดระยะเวลาของอายุความ แต่กลับมีลักษณะเป็นการกำหนดอายุความที่คำนึงถึงความสัมพันธ์และความสอดคล้องกับอัตราโทษที่จำเลยในคดีจะต้องได้รับตามคำพิพากษา ตลอดจนความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสัดส่วน สมเหตุสมผลและเหมาะสมกว่าประเทศไทยเป็นอย่างมาก

ดังความในข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่า แม้ว่ามาตรการในเรื่องของอายุความนี้ประเทศไทยจะได้มีการตรารื้อขึ้นบังคับใช้เป็นลายลักษณ์อักษรที่แน่นอนแล้วก็ตาม แต่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงประสิทธิภาพในการสร้างความเป็นธรรมขึ้นของกระบวนการยุติธรรมนั้นจะสังเกตเห็นได้ว่า อายุความในคดีอาญาถือว่าเป็นอีกหนึ่งมาตรการทางกฎหมายที่มีความสำคัญในลักษณะของการเป็นเงื่อนไขที่ทำให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย

ในการลงโทษผู้กระทำความผิดเกิดประสิทธิผลขึ้นได้ ดังนั้น การปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดอายุความในคดีอาญาให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันให้ได้มากที่สุดนั้นจึงยังจะเป็นการทำให้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวสามารถบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง ดังเจตนารมณ์สำคัญของการบัญญัติอายุความในคดีอาญาขึ้นบังคับใช้ตั้งแต่แรก อีกทั้ง ยังเป็นการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลเกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากลและมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (United Nations Standards on Criminal Justice) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีและได้ให้สัตยาบันเอาไว้อีกด้วย

อีกทั้ง การแก้ไขเพิ่มเติมอายุความดังกล่าวยังเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นในขั้นของการสืบสวนสอบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ การสั่งฟ้อง หรือแม้กระทั่งการพิจารณาพิพากษาเพื่อตัดสินชี้ขาดคดีทั้งนี้ ก็เพื่อให้การรับรองสิทธิแก่ประชาชนทุกคนแม้กระทั่งตัวของผู้กระทำความผิดเองนั้นก็ได้รับความคุ้มครองและไม่ถูกกลืนสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาอาญาด้วยความถูกต้องแม่นยำและรวดเร็วตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในประเด็นปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดอายุความคดีอาญาระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าวของต่างประเทศนั้นแม้จะมีการใช้เกณฑ์ในการจำแนกประเภทและกำหนดระยะเวลาความสั้นยาวของอายุความเช่นเดียวกันกับประเทศไทย แต่กลับมีการกำหนดอายุความในคดีอาญาขึ้นบังคับใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับลักษณะของการกระทำความผิดอัตราโทษและความทันสมัยของสังคมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มากกว่าการกำหนดอายุ

ความที่ได้บัญญัติวางหลักไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจากการที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาดังกล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการขยายอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปตามประมวลกฎหมายอาญาโดยมีข้อเสนอแนะในกรณีดังกล่าวดังต่อไปนี้

1) เห็นควรให้มีการขยายอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปีตามมาตรา 95 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยจากเดิมที่ได้กำหนดอายุความในกรณีดังกล่าวไว้ 20 ปี ให้เปลี่ยนมาเป็นอายุความ 30 ปี โดยผู้วิจัยเห็นควรให้ทำการขยายระยะเวลาของอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปีตามมาตรา 95 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยขึ้นใหม่ ใจความว่า

“มาตรา 95 ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาอย่างศาล ภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(1) สามสิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี ...”

2) เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปีตามมาตรา 95 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยจากเดิมที่กำหนดอายุความเอาไว้ 15 ปี ให้เปลี่ยนมาเป็นอายุความ 20 ปี โดยผู้วิจัยเห็นควรให้ทำการขยายระยะเวลาของอายุความคดีอาญาในกรณีความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปีตามมาตรา 95 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยขึ้นใหม่ ใจความว่า

“มาตรา 95 ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาอย่างศาล ภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

...

(2) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี...”

3) เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอายุความคดีอาญาตามมาตรา 98 (1) – (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยซึ่งเป็นอายุความในการลงโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดสำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี และอายุความในการลงโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดสำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี จากเดิมที่กำหนดอายุความเอาไว้ 20 ปี และ 15 ปี ตามลำดับนั้นให้เปลี่ยนมาเป็นอายุความ 25 ปี และ 20 ปี ตามลำดับแทน

สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมอายุความคดีอาญาตามมาตรา 98 (1) – (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยตามที่ผู้วิจัยเห็นควรนั้นมีใจความว่า

“มาตรา 98 เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมีได้รับโทษก็ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี แล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นมิได้

(1) ยี่สิบห้าปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี

(2) ยี่สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี ...”

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ขาติ ชัยเดชสุริยะ และณัฐวสา ฉัตรไพฑูริย์. (2548). **อนุสัญญา
ระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม.**
กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณิต ณ นคร. (2563). **กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 7).** กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- คณิต ณ นคร. (2553). **อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมัน
ก่อนฟ้อง.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จิรนิติ หะวานนท์. (2546). **สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ
(พิมพ์ครั้งที่ 3).** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2548). **กฎหมายว่าด้วยนิติธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4).** กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทือง ธนิยผล และคณะ. (2550). **รายงานการวิจัยเรื่องการสืบค้นแนวคิด
เกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย.** กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- พิพัฒน์ จักรางกูร. (2527). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
นิติบรรณาการ.
- สมนึก ลี้มเทียมเจริญ. (2556). **อายุความในการดำเนินคดีอาญาศึกษาเฉพาะกรณี
ผู้กระทำผิดหลบหนี.** กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.

วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- ฉวีวรรณ แก้วเหมือน. (2556). **ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายอายุความฟ้องคดีอาญา**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชลวิภา วิริยะกุล. (2562). **การกำหนดอายุความในคดีอาญา**. การค้นคว้าอิสระนิติศาสตร์มหาบัณฑิต วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .
- ธนพร เอื้ออรชรพงศ์. (2563). **การขยายอายุความในคดีอาญาที่ผู้เยาว์เป็นผู้เสียหาย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย สุระคำแหง. (2563). **อายุความในคดีอาญา: ศึกษาการนำอายุความสะดุดหยุดอยู่มาใช้ในความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริธีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นฤสรณ์ ไทรแก้ว. (2563). **ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา**. บทความวิชาการ เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เพ็ญประภา ฤทธิปัญญาวงศ์. (2552). **อายุความในคดีอาญา: ศึกษาการกำหนดอายุความสำหรับคดีทุจริตคอร์รัปชัน**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย หิมสุหรี. (2552). **การกำหนดอายุความอาญากับการดำเนินคดีอาญาบางประเภท**. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รายงานการวิจัย

ประเทือง ธนิยผล และคณะ. (2550). *โครงการวิจัยเรื่อง การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับ การกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย และพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฐานข้อมูลออนไลน์

ทีมข่าวอาชญากรรม. (2565). **ป.ป.ส.เผย ผู้ต้องหาหนีหมายจับคดียา 8,040 คดี กบดานประเทศเพื่อนบ้าน ประสานช่วยเหลือตัว** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/crime/detail/9650000100005>, (30 กันยายน 2566)

ภาษาต่างประเทศ

- Cheibub, J. A. (2007). **Presidentialism, Parliamentarism and Democracy**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dando, S. (1965). *Japanese Criminal Procedure*. New Jersey: Fred B. Rothman & Co.
- Raz, J. (1979). **The Authority of Law: Essays on Law and Morality**. Oxford: Oxford University Press.
- Rix, K. (2008). 'The Elimination of Corrupt Practices in British Elections'? Reassessing the Impact of the 1883 Corrupt Practices Act. *The English Historical Review*, 123(500), pp. 65-97.
- Rutherford, A. (1993). **Criminal justice and the pursuit of decency**. Oxford: Oxford University Press.
- Sourdin, T. & Burstyner, N. (2014). Justice Delayed is Justice Denied. *Victoria University Law and Justice Journal*, 4(1), pp. 49-62.

Stephen, J. F. (1883). **A History of The Criminal Law of England.**

London: McMillan.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2022). **Synthetic**

Drugs in East and Southeast Asia: Latest developments and challenges 2022. Vienna: Global SMART Programme.

Walker, N. (1978). **Punishing, denouncing or reducing crime?.**

New York: Stevens and Sons.

